

การวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา¹

Content Analysis of Library and Information Science Research of Librarians and Information Scientists at Academic Libraries

ชโรชนีัย ชัยมินทร์², รัตนา ณ ลำพูน³

Charochinee Chaimin, Ratana Na Lamphun

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 2) ศึกษาแนวทางการนำผลการวิจัยไปพัฒนา
งานของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ และ 3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลผลงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
คือ บรรณารักษ์และนักสารสนเทศสังกัดห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับ
ของรัฐ) จำนวน 25 แห่ง และผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ จำนวน 206 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยคือ แบบวิเคราะห์งานวิจัยและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบ ได้แก่ โปรแกรมพีเอชพีและมายเอสคิวแอล
ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยบุคคล (ร้อยละ 94.66) ผู้วิจัยมีตำแหน่งเป็นบรรณารักษ์มากที่สุด
(ร้อยละ 84.51) งานวิจัยส่วนใหญ่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากแหล่งทุนต่างๆ (ร้อยละ 60.68) วิธีวิจัยที่ใช้เป็น
การวิจัยเชิงสำรวจ (ร้อยละ 89.81) ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นนิสิต นักศึกษา (ร้อยละ
60.19) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมากที่สุด (ร้อยละ 36.41) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (ร้อยละ 75.73)
ส่วนใหญ่ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 90.78) และใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละมากที่สุด
(ร้อยละ 96.12) งานวิจัยส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบริการห้องสมุด (ร้อยละ 88.83)

การดำเนินงานห้องสมุดหรือแหล่งสารสนเทศ (ร้อยละ 77.67) และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ (ร้อยละ
77.18) วัตถุประสงค์ในการผลิตผลงานวิจัยคือ เพื่อใช้พัฒนางานในความรับผิดชอบ (ร้อยละ 78.16) และเพื่อใช้แก้ไข
ปัญหางานในความรับผิดชอบ (ร้อยละ 66.02) ผู้วิจัยต้องการให้หน่วยงานจัดสรรเงินทุนสนับสนุนการวิจัยในระดับ
มาก (ค่าเฉลี่ย 2.79) รวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวิจัยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.59)
สำหรับการประเมินประสิทธิผลระบบในภาพรวมของผู้ใช้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.55)

¹ บทความจากวิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารนิเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² บรรณารักษ์ ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract

The purposes of this research were to: 1) analyze the contents of library and information researches of academic librarians and information scientists 2) study the ways the academic librarians and information scientists used the researched for their jobs' developments and 3) develop the database system of the researches. The research populations were librarians and information scientists of 25 academic libraries (public and autonomous) and 206 research titles done by the academic librarians and information scientists. The research tools were a content analysis form and a questionnaire. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation. The database system was developed by using PHP and MySQL programs. The research results showed that most of the research reports conducted individually (94.66 %) and most of the researchers were librarians (84.51 %). The majority of the works were supported from research funds (60.68 %). The methodology was done by survey method (89.81 %). The population or samples were students (60.19 %) and simple random sampling was mostly used (36.41 %). The majority of the research method was completed through questionnaires (75.73 %) and analyzed by SPSS for Windows (90.78 %), frequency counting and percentage (96.12 %). The results of content analysis showed that most of the research reports were related to library services (88.83 %), library operation or information resources (77.67 %) and using of information sources (77.18 %). According to the application of those research reports, the results indicated that librarians and information scientists conducted research in order to improve their works (78.16 %) and to solve problems (62.02 %). Regarding to research grants, it showed that librarians and information scientists required their organizations to allocate budget for conducting research ($\bar{X}$ = 2.79). They also needed their libraries to manage research training courses in order to develop their research knowledge and ability ($\bar{X}$ = 2.59). Result of the overall system evaluated by users was efficient at a maximum level ($\bar{X}$ = 4.55).

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เนื้อหา, งานวิจัยสาขามรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, มรรณารักษ์และนักสารสนเทศ, ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

Keywords: Content Analysis, Information Science Research, Librarians and Information Scientists, Academic Libraries

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสำคัญกับงานวิจัยเป็นอย่างมาก เพราะผลงานวิจัยเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่สนับสนุนการพัฒนาพัฒนาทาง พัฒนาการ และพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและสังคมแห่งการเรียนรู้ ในต้นศตวรรษที่ 21 การวิจัยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ การสร้างศักยภาพ

และเพิ่มขีดความสามารถในฐานะเป็นทุนทางปัญญา อีกทั้งเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาวิจัยมีบทบาทสำคัญต่อทุกวิชาชีพ ในฐานะเป็นดัชนีหนึ่งที่ชี้วัดความเป็นศาสตร์และวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งเป็นที่เชื่อถือและยกย่องในชุมชนวิชาการ ชุมชนวิชาชีพ และสังคม ตลอดจนเป็นสิ่งเสริมสร้างศักยภาพและคุณภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ อย่างเด่นชัด

สำหรับการวิจัยในสาขাবรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์นั้น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ที่มีสถาบันบริการสารสนเทศ รวมทั้งสมาคมวิชาชีพสนับสนุนบรรณารักษ์และนักสารสนเทศให้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานและพัฒนาวิชาชีพให้สอดคล้องกับความสำเร็จก้าวหน้าของวิทยาการและความต้องการของผู้ใช้บริการ อาทิ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยได้จัดทำโครงการวิจัยบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เนื่องจากสมาคมฯ เล็งเห็นว่า การวิจัยมีความสำคัญต่อวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เพราะนอกจากจะทำให้เกิดการพัฒนาทางวิชาการแล้วยังสามารถนำงานวิจัยมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพได้ โดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนเพื่อการทำวิจัยเกี่ยวกับสมาคมฯ และวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวนปีละ 1 ทุน ทุนละ 20,000 บาท (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2552) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้กำหนดขอบเขตสาขาวิชาการที่สามารถเสนอขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ โดยการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ได้รับการจัดรวมอยู่ในกลุ่มสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและนิเทศศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2552) และนโยบายของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้กำหนดแนวทางส่งเสริมการวิจัยแก่บรรณารักษ์และนักสารสนเทศ เช่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้กำหนดหัวข้องานวิจัยสถาบันของสำนักหอสมุด ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภายในสำนักหอสมุด ปัญหาการบริหารงาน การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ปัญหาการดำเนินงานในหน่วยงานของผู้วิจัย การพัฒนาสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปสู่ห้องสมุดที่มีชีวิต ความร่วมมือในการพัฒนาข้อมูลอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เป็นต้น (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักหอสมุด, 2552) เช่นเดียวกับสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์อย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ พ.ศ. 2529 จวบจนปัจจุบัน โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ว่าด้วยการส่งเสริมการทำวิจัย พ.ศ. 2539 เพื่อให้การสนับสนุนบรรณารักษ์และนักสารสนเทศในการทำวิจัยและผลิตผลงานทางวิชาการ (ประไพพรรณจารุทวิ, 2550)

เนื่องด้วยห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานบริการสารสนเทศที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองตอบภารกิจหลักของตน ได้แก่ การให้บริการสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถาบัน การบริการเพื่อส่งเสริมการศึกษา วิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น รวมทั้งภารกิจด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ดังนั้นบรรณารักษ์และนักสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการกิจของห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมายและตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จากการเป็นผู้มีหน้าที่สร้างเครื่องมือช่วยค้นเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ จัดหาสิ่งพิมพ์ตามความต้องการของผู้ใช้ ให้ความช่วยเหลือโดยการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า รวมถึงเป็นผู้อนุรักษ์และเก็บรักษาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ปรับเปลี่ยนมาเป็นบรรณารักษ์และนักสารสนเทศที่รู้จักพัฒนาตนเองให้มีความรู้ที่ทันสมัย มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน มีแนวคิดในการสร้างนวัตกรรม สามารถปฏิบัติงานบริการเชิงรุกและมีการค้นคว้าวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพราะบทบาทนักวิจัยเป็นบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ ที่จะส่งเสริมให้มีสถานภาพทางวิชาชีพที่โดดเด่นและเป็นที่ยกย่องทัดเทียมกับวิชาชีพอื่น ฉะนั้นการทำวิจัยในฐานะนักวิจัยปฏิบัติการ (ชุตินา สัจจจันทร์, 2546) จึงเป็นสิ่งที่บรรณารักษ์และนักสารสนเทศตระหนักและให้ความสำคัญมาโดยตลอดและมีการผลิตผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทศวรรษที่ผ่านมา

จากการศึกษางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ พบว่า ยังไม่มีการวิเคราะห์เนื้อหา งานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ฉะนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จึงมีความสนใจที่จะ

ดำเนินการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาทางวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา” โดยจะวิเคราะห์เนื้อหาทางวิจัย ศึกษาแนวทางการนำผลการวิจัยไปพัฒนางานของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการสืบค้นผลงานวิจัยดังกล่าว เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยให้เป็นที่รับทราบอย่างกว้างขวาง อีกทั้งเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ของบุคลากรวิชาชีพนี้และวิชาชีพที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาทางวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนำผลการวิจัยไปพัฒนางานของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลผลงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา

งานวิจัยนี้ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาทางวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543 – 2552 โดยมีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ) จำนวน 25 แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สำนักบรรณสาร

การพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง หอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีและหอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล

2. การศึกษาผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ ตามข้อ 1 นั้น เป็นการศึกษาผลงานวิจัยโดยสืบค้นจากฐานข้อมูลบรรณานุกรมหลักของห้องสมุด (OPAC) ฐานข้อมูลบทความวารสารไทยของห้องสมุดทั้ง 25 แห่ง ฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog) และฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย รวบรวมจากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ (Thai University Library Digital Collection - ThaiLIS) และผลงานวิจัยที่เผยแพร่ในวารสารวิชาการภาษาไทยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 12 รายการ ประกอบด้วย วารสารห้องสมุด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง วารสารวิทยบริการ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วารสารโดมทัศน์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วารสารบรรณารักษศาสตร์ มข. วารสารบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วารสารสำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วารสารสำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยทักษิณ วารสารสารนิเทศ (มมส.) และ
วารสารอินฟอร์เมชั่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. วิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยของบรรณารักษ์
และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ระหว่าง
พ.ศ. 2543 – 2552 ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดของภรณ์
ศิริโชติ (2544) รัตพร ชั่งชาติ (2551) และอภิรดี เกสลมณี
(2551) พร้อมทั้งปรับปรุงเพิ่มเติมกรอบแนวคิดดังกล่าว
โดยได้กำหนดหัวข้อทางด้านบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ เพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัย
รวม 11 หัวข้อ ได้แก่ 1) การบริหารงานและการจัดการ
2) งานเทคนิคหรือกระบวนการทางเทคนิคของห้องสมุด
3) การบริการของห้องสมุด 4) ทรัพยากรและแหล่ง
สารสนเทศ 5) เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์
6) ผู้ใช้และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ 7) วรรณกรรม
8) การควบคุมทางบรรณานุกรม 9) การศึกษาทาง
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 10) การจัดการ
ความรู้ และ 11) เรื่องอื่นๆ ได้แก่ ความต้องการพัฒนา
ความรู้ของผู้ปฏิบัติงาน จรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมาย
ห้องสมุด กฎหมายการพิมพ์หรือพระราชบัญญัติการ
พิมพ์ ลิขสิทธิ์และการละเมิด ประวัติและพัฒนาการของ
ห้องสมุด ชีวิตประวัติและผลงานของบุคคลในวิชาชีพ
 เป็นต้น

4. ศึกษาแนวทางการนำผลการวิจัยไป
พัฒนางานของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษา

5. พัฒนาระบบฐานข้อมูลทางบรรณานุกรม
และระบบการสืบค้นงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

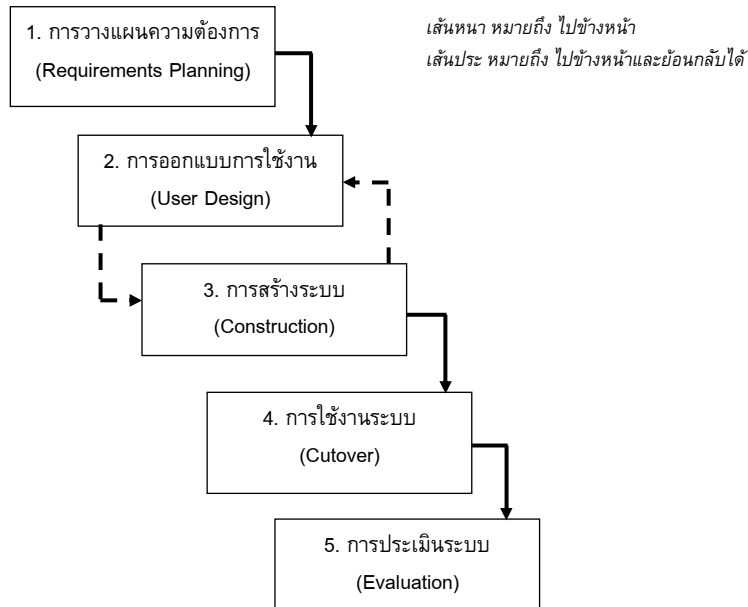
การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงพัฒนา
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์งานวิจัย

และแบบสอบถาม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
ผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ ห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษา ที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2543 – 2553
จำนวน 206 เรื่อง ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบวิเคราะห์งานวิจัย ประกอบด้วย
ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของงานวิจัย ได้แก่ 1) ลักษณะ
ของงานวิจัย 2) ตำแหน่งงานของผู้วิจัย 3) ปีที่จัดทำและ
ปีที่ตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัย 4) แหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย
5) วิธีวิจัยที่ใช้ 6) ประเภทของประชากร/กลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ 7) วิธีการสุ่มตัวอย่าง (กรณีที่ใช้กลุ่มตัวอย่าง)
8) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 9) วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และ
10) สถิติที่ใช้ในการวิจัย และส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์
เนื้อหางานวิจัยจากหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยที่ผู้วิจัยได้
กำหนดไว้

2. แบบสอบถาม ใช้ศึกษาแนวทางการนำผล
การวิจัยไปพัฒนางานของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะของคำถามประกอบ
ด้วยคำถามปลายปิดแบบเลือกได้คำตอบเดียวและหลาย
คำตอบ และคำถามชนิดมาตราประมาณค่า โดยแบ่งออก
เป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผลงานวิจัย
และผู้วิจัย ตอนที่ 2 แนวทางการนำผลการวิจัยไปพัฒนา
งาน และตอนที่ 3 ความต้องการสนับสนุนการผลิต
ผลงานวิจัยและความคิดเห็นข้อเสนออื่นๆ

สำหรับการวิจัยเชิงพัฒนา เป็นการพัฒนา
ระบบฐานข้อมูลงานวิจัยสาขาบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบ
แนวคิดการพัฒนาระบบอย่างรวดเร็วของ Hoffer (2007)
ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ การวางแผนความต้องการ
การออกแบบการใช้งาน การสร้างระบบ และการใช้
งานระบบ และได้เพิ่มส่วนที่ 5 คือ การประเมินระบบ
เป็นขั้นตอนสุดท้าย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วงจรการพัฒนาฐานข้อมูลผลงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของ
บรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบ วิเคราะห์งานวิจัย

ผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 206 เรื่อง เป็นงาน
วิจัยบุคคล จำนวน 195 เรื่อง (94.66 %) โดยจำแนกเป็น
งานวิจัยเดี่ยว จำนวน 125 เรื่อง (60.68%) และเป็นงาน
วิจัยร่วม จำนวน 70 เรื่อง (33.98 %) ส่วนงานวิจัยอีก
จำนวน 11 เรื่อง (5.34 %) เป็นงานวิจัยสถาบัน ผู้ผลิตผล
งานวิจัยมีตำแหน่งเป็นบรรณารักษ์มากที่สุด จำนวน 202
คน (84.51 %) รองลงมาคือ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ห้องสมุด/
ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด/พนักงานห้องสมุด จำนวน 8 คน
(3.35 %) และมีตำแหน่งเป็นนักเอกสารสนเทศ จำนวน
7 คน (2.93 %) ปีที่มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยมากที่สุด
คือ พ.ศ. 2551 จำนวน 35 เรื่อง (16.99 %) รองลงมา
คือ พ.ศ. 2548 จำนวน 33 เรื่อง (16.02 %) ช่วง 5 ปีแรก
(พ.ศ. 2543 – 2547) มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ 83 เรื่อง
(40.30 %) และช่วง 5 ปีหลัง (พ.ศ. 2548 – 2552)
มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ 123 เรื่อง (59.70 %) แสดงให้เห็นว่า
การตีพิมพ์ผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้น

งานวิจัยส่วนใหญ่ได้รับทุนสนับสนุนจากแหล่ง
ทุนต่างๆ จำนวน 125 เรื่อง (60.68 %) และไม่ได้รับ
ทุนสนับสนุนจากแหล่งทุน จำนวน 81 เรื่อง (39.32
) วิธีวิจัยที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จำนวน
185 เรื่อง (89.81 %) รองลงมาคือ การวิจัยจากเอกสาร
จำนวน 8 เรื่อง (3.88 %) ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นนิสิต นักศึกษา จำนวน
124 เรื่อง (60.19 %) รองลงมาคือ อาจารย์/ข้าราชการ/
พนักงานมหาวิทยาลัย/บุคลากร/ลูกจ้าง จำนวน 91 เรื่อง
(44.17 %) สำหรับวิธีสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย
มากที่สุด จำนวน 75 เรื่อง (36.41 %) รองลงมาคือ
สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 56 เรื่อง (27.17 %)

ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่
ใช้แบบสอบถาม จำนวน 156 เรื่อง (75.73 %) รองลงมา
คือ ใช้แบบบันทึกข้อมูล จำนวน 42 เรื่อง (20.39 %)
และใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 17 เรื่อง (8.25 %)
ส่วนวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้คือวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม
คอมพิวเตอร์ จำนวน 187 เรื่อง (90.78 %) สำหรับสถิติ
ที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติค่าความถี่และร้อยละ จำนวน

198 เรื่อง (96.12 %) รองลงมาคือ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำนวน 135 เรื่อง (65.53 %)

การวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัย พบว่า ขอบเขตเนื้อหางานวิจัยที่มีผู้จัดทำจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ได้แก่ บริการของห้องสมุด (183 เรื่อง) การดำเนินงานห้องสมุด/แหล่งสารสนเทศ (160 เรื่อง) การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ (159 เรื่อง) การใช้หรือพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ (150 เรื่อง) และการใช้ห้องสมุดหรือบริการของห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศอื่น (141 เรื่อง)

ด้านแนวโน้มเนื้อหางานวิจัย พบว่า เนื้อหางานวิจัยที่มีแนวโน้มการทำวิจัยเพิ่มขึ้นในช่วง พ.ศ. 2548 – 2552 ได้แก่ การดำเนินงานห้องสมุด/แหล่งสารสนเทศ การควบคุมและการประเมินคุณภาพ ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด การบริการของห้องสมุด การดำเนินงานทรัพยากรสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ ประเภทต่างๆ การประเมินทรัพยากรสารสนเทศ การสืบค้นฐานข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีหรือโปรแกรมในงานห้องสมุด การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ วรรณกรรมเฉพาะสาขา (วรรณกรรมสาขาสังคมศาสตร์ วรรณกรรมสาขามนุษยศาสตร์ วรรณกรรมสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) การจัดทำเครื่องมือช่วยค้น การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ แบบแผนการลงรายการ (MARC, Metadata, MODS, MADS ฯลฯ) เนื้อหางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) การจัดการความรู้ในองค์กร แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การบริหารองค์ความรู้ และองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเนื้อหางานวิจัยด้านอื่นๆ เช่น ความพึงพอใจในการทำงาน การดำเนินงานตามวงจร PDCA ผลงานวิชาการของอาจารย์ การเขียนทางวิชาการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน ความต้องการพัฒนาความรู้ของผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพวารสาร LibQUAL+™ และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

เนื้อหางานวิจัยด้านงานเทคนิคหรือกระบวนการทางเทคนิคของห้องสมุด พบว่า มีแนวโน้มการทำวิจัย

ในช่วง 5 ปีแรก และในช่วง 5 ปีหลัง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนเนื้อหางานวิจัยด้านการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีแนวโน้มลดลงในช่วง 5 ปีหลัง และเนื้อหางานวิจัยที่เริ่มมีการทำในช่วง 5 ปีหลัง ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวัดผลงานเชิงคุณภาพ (BSC) การวิเคราะห์ตนเอง (SWOT Analysis) การตลาดในงานห้องสมุด และแนวโน้มห้องสมุดในอนาคต

2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์ในการผลิตผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการพัฒนางานในหน้าที่/ความรับผิดชอบ จำนวน 161 คน (78.16 %) รองลงมาคือเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาในหน้าที่/ความรับผิดชอบ จำนวน 136 คน (66.02 %) และเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานในห้องสมุด จำนวน 129 คน (62.62 %)

สำหรับการนำผลการวิจัยไปพัฒนางานด้านต่างๆ พบว่า นำไปพัฒนาการบริการของห้องสมุด จำนวน 167 เรื่อง (83.92 %) นำไปพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด/แหล่งสารสนเทศ จำนวน 147 เรื่อง (73.83 %) นำไปพัฒนางานด้านการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ 123 เรื่อง (61.81 %) นำไปพัฒนางานจัดหาและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 106 เรื่อง (53.27 %) นำไปพัฒนางานด้านการดำเนินงานทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 103 เรื่อง (51.76 %) และนำไปพัฒนางานด้านการสืบค้นฐานข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 96 เรื่อง (48.24 %)

ในส่วนของการต้องการการสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัย 3 ลำดับแรก ซึ่งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บรรณารักษ์และนักสารสนเทศต้องการให้หน่วยงานจัดสรรเงินทุนสนับสนุนการวิจัย ($\bar{X}$ = 2.79) รองลงมาคือ การส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวิจัย เช่น การเข้าอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัย การวิเคราะห์สถิติวิจัย การเขียนโครงร่างงานวิจัย และการช่วยจัดหาที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ($\bar{X}$ = 2.59) อีกทั้งต้องการให้หน่วยงานให้เงินทุนสำหรับการเพิ่มพูนความรู้ เช่น อบรมเกี่ยวกับการทำวิจัย การวิเคราะห์สถิติวิจัย

($\bar{X} = 2.58$) สำหรับระดับความต้องการการสนับสนุน
การผลิตผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.38$) เช่นกัน

3. สรุปผลการพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย ทางบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์

ผู้วิจัยได้ใช้วงจรการพัฒนาระบบที่ประยุกต์
มาจากวงจรการพัฒนาระบบอย่างรวดเร็ว ของ Hoffer
(2007) ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ การวางแผนความ
ต้องการ การออกแบบการใช้งาน การสร้างระบบ และ
การใช้งานระบบ และได้เพิ่มส่วนที่ 5 คือ การประเมิน
ระบบเป็นขั้นตอนสุดท้าย โดยแบ่งผู้ใช้งานระบบเป็น 2 กลุ่ม
คือ กลุ่มผู้ดูแลระบบและกลุ่มผู้ใช้งานข้อมูล สามารถ
เข้าถึงฐานข้อมูลโดยใช้โปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ [http://
library.cmu.ac.th/faculty/agric/dblis/](http://library.cmu.ac.th/faculty/agric/dblis/) รายละเอียดของ
ฐานข้อมูลจะประกอบด้วย ความเป็นมา การสืบค้นข้อมูล
รายงานการวิจัยและวารสาร โดยใช้ทางเลือกชื่อเรื่อง
ผู้แต่ง หัวเรื่อง ปี ผู้ใช้สามารถเลือกสืบค้นจากขอบเขต
เนื้อหาทางวิจัย รายชื่อนักวิจัย หรือเลือกสืบค้นจาก
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ดังภาพที่ 2

เมื่อคลิกเข้าไปดูรายละเอียดของรายงานการ
วิจัยที่สืบค้นได้ จะพบรายละเอียดของรายงานการวิจัย
ประกอบด้วย ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์
ปีพิมพ์ หัวเรื่องขอบเขตเนื้อหาทางวิจัย โน้ต (รายงานการ
วิจัย) ห้องสมุดที่ผู้วิจัยสังกัด และบทคัดย่อ ดังภาพที่ 3

ในส่วนของการประเมินระบบ ได้กำหนดผู้ประเมิน
เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ดูแลระบบและกลุ่มบรรณารักษ์
นักสารสนเทศ และผู้สนใจทั่วไป ผลการประเมินของกลุ่ม
ผู้ดูแลระบบ พบว่า ด้านการสืบค้นข้อมูล ด้านสภาพ
ทั่วไปของระบบ และด้านการจัดการแฟ้มข้อมูล
มีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 5.00, 4.67
และ 4.62 ตามลำดับ ส่วนด้านการแสดงผลหน้าจอ
มีประสิทธิภาพในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 ผลการ
ประเมินของกลุ่มบรรณารักษ์ นักสารสนเทศ และ
ผู้สนใจทั่วไป พบว่า ด้านสภาพทั่วไปของระบบ และด้าน
การสืบค้นข้อมูล มีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด มีค่า
เฉลี่ย 4.66 และ 4.58 ตามลำดับ ส่วนด้านการแสดงผล
หน้าจอ มีประสิทธิภาพในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40
สำหรับผลการประเมินระบบในภาพรวม อยู่ในระดับ
มากที่สุดทั้ง 2 กลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.70 และ 4.55)

ฐานข้อมูลงานวิจัยสาขารบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์
ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
Library and Information Science Research of Librarians and Information Scientists at Academic Libraries

หน้าหลัก รายงานการวิจัย วารสาร รายชื่อนักวิจัย ติดต่อ

รายงานการวิจัย

คำสืบค้น	กลยุทธ์การตลาด	Search
เลือกชื่อเรื่อง	เลือกผู้แต่ง	เลือกหัวเรื่อง
เลือกปี		
ขอบเขตเนื้อหาทางวิจัย		
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย		

คำสืบค้นสามารถแบ่งด้วยช่องว่าง (" ") ตัวอย่างเช่น บริการ ห้องสมุด
กำหนดฟิลด์สำหรับการสืบค้น ตัวอย่างเช่น ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง หัวเรื่อง ปี (เช่น 2547)
สามารถเลือกสืบค้นได้จากขอบเขตเนื้อหาทางวิจัยหรือห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ค้นพบจำนวน 1 รายการ จากคำว่า กลยุทธ์การตลาด

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ปี
1	ภาพลักษณ์ของห้องสมุดยุคใหม่: การประยุกต์ใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อการบริหารคุณภาพในห้องสมุดและ รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย = Image of library in new era : the implementation of marketing strategy for quality management in Political Science Library, Chulalongkorn University	2552

หน้า: 1

ภาพที่ 2 การสืบค้นฐานข้อมูลงานวิจัยสาขารบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์ของบรรณารักษ์และ
นักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

**ฐานข้อมูลงานวิจัยสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา**
Library and Information Science Research of Librarians and Information Scientists at Academic Libraries

หน้าหลัก
รายงานการวิจัย
วารสาร
รายชื่อนักวิจัย
ติดต่อ

รายงานการวิจัย

รายละเอียด

Author	นณณล กิจไพศาลรัตนนา
Title	ภาพลักษณ์ของห้องสมุดยุคใหม่: การประยุกต์ใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อการบริหารคุณภาพในห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย = Image of library in new era : the implementation of marketing strategy for quality management in Political Science Library, Chulalongkorn University
Imprint	กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
Publication Date	2552
Subject	Kano model ห้องสมุด -- การควบคุมคุณภาพ ห้องสมุด -- การตลาด
Category	การจัดการความรู้ การบริหารของห้องสมุด การบริหารงานและการจัดการ ผู้ใช้และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ อื่นๆ
Note	รายงานการวิจัย
Location	ศูนย์วิทยุโทรทรรศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Abstract	

ภาพที่ 3 รายละเอียดของรายงานการวิจัย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาพบว่า มีข้อสังเกตที่เป็นประเด็นน่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) สภาพการผลิตผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผลิตผลงานวิจัยมีสถานภาพเป็นบรรณารักษ์มากที่สุด (84.51 %) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เบญจามา เจนการ (2541) ที่ระบุว่า ผู้เขียนบทความในวารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ-ศาสตร์ภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ที่สังกัดหน่วยงานที่ผลิตวารสารนั้นๆ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ อภิรัตน์ เกียรติมณี (2551) ที่ระบุว่า ผู้รับผิดชอบในการเขียนบทความในวารสารห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ปีที่ 23 – ปีที่ 50 มากที่สุดคือ บรรณารักษ์ และผลการศึกษาของ ชลดา พันภัย (2552) พบว่า ผู้เขียนบทความหรือผู้วิจัยในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นอาจารย์และบรรณารักษ์ จะเห็นได้ว่า

ในปัจจุบันบรรณารักษ์ทำวิจัยและตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของตนมากขึ้น

2) ขอบเขตเนื้อหางานวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหางานวิจัยที่บรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จัดทำส่วนใหญ่มีเนื้อหางานวิจัยด้านบริการของห้องสมุด การดำเนินงานห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญสุภา นาทอง (2543) และภรณ์ ศิริโชติ (2544) ที่พบว่า วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และการบริการ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ยุวดี มโนมยทิธากัญจน์ สุทธิลักษณ์ พัดเพ็ง และพรชนิตร์ ลีนาราช (2550) ที่พบว่า งานวิจัยของบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใช้ และการใช้ห้องสมุดมากที่สุด ส่วนการศึกษาของ Kumar (1997) พบว่า เนื้อหาวารสารทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและบริการของห้องสมุด จากผลการวิจัยครั้งนี้

แสดงให้เห็นถึงความนิยมและความสนใจในการทำวิจัยในขอบเขตเนื้อหาดังกล่าว เพราะเป็นเนื้อหาครอบคลุมในหลายเรื่องไม่ว่าจะเป็นการศึกษาผู้ใช้ ทัศนคติ ความต้องการใช้สารสนเทศ ความพึงพอใจ พฤติกรรมการใช้ การรับและการแสวงหาสารสนเทศ การใช้ทรัพยากรห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้น การใช้ห้องสมุดและบริการของห้องสมุด เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามและความเอาใจใส่ในการปรับปรุงและพัฒนาของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่แสดงถึงความสำคัญของการทำงานวิจัยด้านบริการของห้องสมุด การดำเนินงานห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ คือเนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่างานห้องสมุดเป็นงานบริการที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ ผู้ให้บริการจึงจำเป็นต้องเข้าใจ ความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยอาศัยการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ให้ชัดเจน รวมทั้งการประเมินความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นระยะๆ เพราะจากความต้องการของผู้ใช้เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผลที่ได้จากการวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางในการจัดบริการที่สนองความต้องการของผู้ใช้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) วัตถุประสงค์ในการผลิตผลงานวิจัย

ในการผลิตผลงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการพัฒนางานในหน้าที่หรือความรับผิดชอบ (17.63 %) รองลงมาคือ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาในงานในหน้าที่หรือความรับผิดชอบ (14.90 %) และเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานในห้องสมุด (14.13 %) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษวรา หมั่นเพียร (2547) ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ผลิตผลงานทางวิชาการเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานในห้องสมุด เนื่องจากการปฏิบัติงานหรือการให้บริการต่างๆ ในห้องสมุด มีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานที่หลากหลาย รวมทั้งต้องใช้การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การวางแผน การพัฒนางาน และการวิเคราะห์การปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้บรรณารักษ์และนักสารสนเทศต้องทำวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานหรือแก้ไขปัญหาในงานที่ตนรับผิดชอบ

4) แนวทางการนำผลงานวิจัยไปพัฒนางาน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนำผลงานวิจัยไปพัฒนางานของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะนำไปใช้พัฒนางานด้านบริการของห้องสมุด การดำเนินงานห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และงานจัดหาและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ทำให้เห็นว่าบรรณารักษ์และนักสารสนเทศต่างมุ่งเน้นที่จะนำผลการวิจัยไปพัฒนางานเพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจ ในขณะเดียวกันห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่างก็ให้ความสำคัญกับผู้ใช้บริการ มีการพัฒนางานและบริการของตนโดยคำนึงถึงผู้ใช้บริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการนำเสนอร่างวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) มาใช้ในการประเมินคุณภาพของหน่วยงาน มีการติดตามผลงาน การทบทวนปรับปรุงการดำเนินงาน และการนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรเป็นหน่วยงานที่มีคุณภาพ เป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศ

ในขณะเดียวกันผลการศึกษาวิจัยพบว่า แนวโน้มของงานวิจัยที่บรรณารักษ์และนักสารสนเทศจัดทำระหว่าง พ.ศ.2548 - 2552 ส่วนใหญ่ยังคงมีเนื้อหาเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด (107 เรื่อง) และเนื้อหาเกี่ยวกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวัดผลงานเชิงคุณภาพ (BSC) การวิเคราะห์ตนเอง (SWOT Analysis) การตลาดในงานห้องสมุด และแนวโน้มห้องสมุดในอนาคต ซึ่งหัวข้องานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าบรรณารักษ์และนักสารสนเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นองค์กรคุณภาพ โดยมีการนำแนวคิดการบริหารจัดการห้องสมุดสมัยใหม่มาใช้พัฒนา การดำเนินงานเพื่อให้ห้องสมุดมีบริการที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง

5) ความต้องการการสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์และนักสารสนเทศมีความต้องการในระดับมากเป็นลำดับแรกคือ ต้องการให้หน่วยงานจัดสรรเงินทุนสนับสนุนการวิจัย ($\bar{X} = 2.79$) รองลงมาคือ การส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวิจัย เช่น การเข้าอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัย

การวิเคราะห์สถิติวิจัย การเขียนโครงร่างงานวิจัย และการช่วยจัดหาที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ($\bar{X} = 2.59$) และต้องการให้หน่วยงานให้เงินทุนสำหรับการเพิ่มพูนความรู้ เช่น อบรมเกี่ยวกับการทำวิจัย การวิเคราะห์สถิติวิจัย ($\bar{X} = 2.58$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษวรา หมั่นเพียร (2547) และประไพพรรณ จารุทวี (2550) ที่พบว่าบรรณารักษ์และนักสารสนเทศต้องการการสนับสนุนด้านเงินทุนและเวลาในการผลิตผลงานทางวิชาการทุกประเภท และครอบคลุมทุกขั้นตอน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Turner (2002) ที่พบว่าบรรณารักษ์ต้องการการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัย และมีผู้ให้คำปรึกษาแนะนำการผลิตงานวิจัย จากความต้องการดังกล่าวหน่วยงานและผู้บริหารควรให้การสนับสนุนทั้งด้านเวลา งบประมาณ และจัดหาที่ปรึกษาด้านการวิจัย ให้บรรณารักษ์และนักสารสนเทศ เพื่อให้มีการผลิตผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง และได้งานวิจัยที่มีคุณค่า สามารถนำไปพัฒนางานให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. แนวโน้มด้านขอบเขตเนื้อหาการทำวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ยังคงเป็นด้านบริการของห้องสมุด การดำเนินงานห้องสมุด/แหล่งสารสนเทศ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเป็นหลัก ในขณะที่จากการศึกษาของ ชลดา พันภัย (2552) พบว่า งานวิจัยสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในต่างประเทศ จะเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์มากขึ้น ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ การวิเคราะห์การอ้างอิงทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ การใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การใช้อินเทอร์เน็ต การใช้เครื่องมือสืบค้น (Search engine) การประเมินเว็บไซต์ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าขอบเขตเนื้อหาในด้านนี้กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในต่างประเทศ เนื่องจากการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มาประยุกต์ใช้ในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ดังนั้น การทำวิจัยในอนาคตของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศในประเทศไทย จึงควรทำวิจัยใน

เรื่องดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวโน้มเนื้อหางานวิจัยในอนาคตที่บรรณารักษ์และนักสารสนเทศควรทำวิจัยเพิ่มขึ้น ได้แก่ การควบคุมและการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพ (QA) การควบคุมคุณภาพ (QC) การตรวจสอบคุณภาพ (Qau) การประเมินคุณภาพ (Qas) การบริหารจัดการ คุณภาพโดยรวม (TQM) และรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) และเนื้อหางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ เช่น การจัดการความรู้ในองค์กร แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ การเทียบเคียงสมรรถนะ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และการแบ่งปันความรู้ เป็นต้น ซึ่งเนื้อหางานวิจัยดังกล่าวจะสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2. ควรมีการวางแผนทางจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยและเทคนิคการทำวิจัยแก่บุคลากรในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตผลงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำไปพัฒนางาน พัฒนาห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดเป็นนโยบายในการผลิตผลงานวิชาการและผลงานวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทุนวิจัยและเวลาเพื่อผลักดันให้เกิดการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องและจริงจัง อีกทั้งเพื่อให้ได้ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

4. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ควรมีนโยบายส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการผลิตผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่องและนับเป็นส่วนหนึ่งของภาระงานที่ปฏิบัติ เช่น การจัดโครงการให้ความรู้แก่บุคลากรเรื่องการทำวิจัย การเขียนโครงร่างเพื่อเสนอขอรับทุนวิจัย เป็นต้น เพื่อให้บรรณารักษ์และนักสารสนเทศที่ไม่เคยทำวิจัยได้รับความรู้และมีแนวทางในการทำวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เกษวรา หมั่นเพียร. (2547). การผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชลดา พันภัย. (2552). การวิเคราะห์เนื้อหาบทความวิจัยในวารสารวิจัยต่างประเทศสาขารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชุติมา สัจจานันท์. (2546). การวิจัยกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: ชมรมผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- เบญจมา เจนการ. (2541). การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ภาษาไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2530 – 2539. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประไพพรรณ จารุทวี. (2550). การผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพ็ญสุภา นาทอง. (2543). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่างปีพุทธศักราช 2537 – 2541. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภรณ์ ศิริโชติ. (2544). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2539 – 2544. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข., 19(2), 86 – 98.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักหอสมุด. (2552). (ร่าง) ประกาศสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง การบริหารทุนอุดหนุนการวิจัยของสำนักหอสมุด พ.ศ. 2552. เชียงใหม่.
- ยุวดี มโนมยทิธิกาญจน์, สุทธิลักษณ์ พัดเพ็ง, & พรชนิตว์ ลีนาราช. (2550). การสังเคราะห์งานวิจัยของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตพร ชังธาดา. (2551). การวิเคราะห์งานวิจัยสาขารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่จัดพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 – 2549. วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 1(1): 73 – 81.
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. (2552). ประวัติสมาคม. ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2552, จาก <http://www.tla.or.th/history.htm>
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2552). แบบเสนอโครงการวิจัย (Sub Research) ประกอบการเสนอของบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติประจำปีงบประมาณ 2552. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2552, จาก http://www.rdi.ku.ac.th/news_announce/Nrct/Year_52/02/pk1y.doc
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2552). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง การเสนอ วิทยานิพนธ์ (ระดับปริญญาเอก) เพื่อขอรับรางวัลสภาวิจัยแห่งชาติ: รางวัลวิทยานิพนธ์ ประจำปี 2553. ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2552, จาก <http://www.nrct.go.th/downloads/d20091106112202.pdf>
- อภิรดี เกล็ดมณี. (2551). การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ปีที่ 23 – ปีที่ 50. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Hoffer, J. A., Prescott, M. B., & McFadden F. R.. (2007). **Modern database management** (8th ed). Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.
- Kumar, S. L. (1997). **Content analysis of journal literature in library and information science from June 1994 – June 1995**. Master's Research Paper, Kent State University.
- Turner, K. F. (2002). The Use of applied library and information studies (LIS) research in New Zealand libraries. **Library Review**, 51(5), 230 – 240.